

श्रीअन्तु प्रकाशन (प्रा.)लि.

पूर्वाञ्चल

Purwanchal National Daily

सुर्तीजन्य पदार्थको सेवन नगरौं

सुर्तीजन्य पदार्थको सेवनले,
- सेवनकर्तालाई प्रत्यक्ष रूपमा,
- परिवारजन एवम् सम्पर्कका व्यक्तिहरूलाई अप्रत्यक्ष रूपमा नकारात्मक प्रभाव पार्दछ।
- यसले स्वास्थ्य समस्याका अतिरिक्त पारिवारिक, सामाजिक, आर्थिक, वातावरण समेत नकारात्मक प्रभाव पार्दछ।
त्यसैले सुर्तीजन्य पदार्थको सेवन नगरौं।

वर्ष : २९ अङ्क : २४० पृष्ठ ४ बित्तमिड वि.सं. २०८१ साउन १ गते मंगलबार (Tuesday, 16 July 2024) नेपाल सम्वत् १९४४ Web : www.purwanchaldaily.com मूख्य र. : ५/- भारतमा भार. : ४/-

भिजिट भिसामा कुवेत पुऱ्याई मानव बेचबिखन

काठमाडौं, असार ३१। भिजिट भिसामा कुवेत पुऱ्याई मानव बेचबिखन गरेको अभियोगमा सिन्धुपाल्चोक जुगल गाउँपालिका-३ बस्ने ३२ वर्षीय डेमा लामालाई प्रहरीले पक्राउ गरेको छ।

पीडितको उजुरीको आधारमा मानव बेचबिखन अनुसन्धान ब्यूरो बबरमहलबाट खटिएको प्रहरीले उनलाई काठमाडौं गोकर्णेश्वर नगरपालिका-६ बाट पक्राउ गरेको हो।

लामाले आफ्नो श्रीमती समेत कुवेतमा रहेकोले बर्किङ भिसामा क्लीनरको काममा लगाई दिने प्रलोभन देखाई पीडितबाट १५ हजार रूपैयाँ लिई २०८० कात्तिक ५ गते भिजिट भिसामा कुवेत पुऱ्याएको, त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल र कुवेतको एयरपोर्टमा देखाउने कागजातहरू समेत भुङ्गा र फरक-फरक बनाई पठाएको, कुवेतको एयरपोर्टमा पुगे पश्चात पीडितलाई लामाको श्रीमतीले रिजिभ गरी कुवेती नागरिकको घरमा एक हजार एक सय ५० कुवेती दिनारमा बेचबिखन गरेको र कुवेती नागरिकले पीडितलाई चन्धक बनाई घरेलु कामदारको रूपमा राखी पारिश्रमिक समेत नदिई यौन शोषण तथा चरम श्रम शोषण गरेको प्रारम्भिक अनुसन्धानको क्रममा खुल्न आएको छ।

उनी उपर मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार मुद्दामा जिल्ला अदालत काठमाडौंबाट पाँच दिन म्याद थप अनुमति लिई यस सम्बन्धमा खटिने आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ।

२२ सदस्यीय मन्त्रिपरिषद्

भापा, असार ३१। प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले २२ सदस्यीय मन्त्रिपरिषद् गठन गरेका छन्।

प्रतिनिधि सभाको सबैभन्दा ठूलो दल नेपाली कांग्रेसको साथ पाएपछि नेकपा (एमाले) का अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीले सोमबार प्रधानमन्त्रीका रूपमा चौथो कार्यकाल शुरू गरेका हुन्। दुई उपप्रधानमन्त्रीसहितको उनको २२ सदस्यीय मन्त्रिपरिषद्मा महिला जम्मा दुई जना मात्र छन्।

ओली नेतृत्वको सरकारमा परराष्ट्रमन्त्री आरजु राणा देउवा र शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधिमन्त्री विद्या भट्टराई छन्। राणा कांग्रेसबाट र भट्टराई एमालेबाट मन्त्री बनेका हुन्। मन्त्रिपरिषद्मा दुई जना महिला अटाए पनि कांग्रेस, एमाले, जनता समाजवादी पार्टी (जसपा) र लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी (लोसपा)को संयुक्त सरकार दलित र मुस्लिमविहीन बनेको छ। सत्ता समीकरणको प्रमुख दल कांग्रेसले १० जना मन्त्री पठाएको छ। जसमा एक पनि दलित परेनन्। शुरुमा कांग्रेसका जीवन परियारको नाम चर्चामा आए पनि अन्तिम समयमा मन्त्रीको सूचीमा अटाएन।

कांग्रेसबाट प्रकाशमान सिंह उपप्रधानमन्त्री सहित शहरी विकास, रमेश लेखक गृह, आरजु राणा परराष्ट्र, अजय चौरासिया कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला, दीपक खड्का ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिञ्चाई, तेजुलाल चौधरी युवा तथा खेलकुद, ऐनबहादुर शाही वन, प्रदीप पौडेल स्वास्थ्य तथा जनसंख्या, बन्दी पाण्डे संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन र रामनाथ अधिकारी कृषिमन्त्री बनेका छन्।

त्यस्तै, एमालेकातर्फबाट आठ जना मन्त्री बनेका छन्। एमालेबाट पार्टी उपाध्यक्ष विष्णु पौडेल उपप्रधानमन्त्री तथा अर्थ, पृथ्वीसुब्बा गुरुङ सञ्चार तथा सूचना प्रविधि,

देवेंद्र दाहाल भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात, दामोदर भण्डारी उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति, विद्या भट्टराई शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि, बलराम अधिकारी भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरीबी निवारण, मानवीर राई रक्षा र राजकुमार गुप्ता संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्री बनेका छन्। एमाले सचिव छविबाल विश्वकर्माको नाम चर्चामा आए पनि मन्त्रीको सूचीमा अटाएन।

यसैगरी, अशोक राई नेतृत्वको जसपाबाट दुई जना मन्त्री बनेका छन्। जसमा प्रदीप यादव खानेपानी र नवलकिशोर साह सुडी महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिकमन्त्री बनेका छन्। लोसपाबाट शरतसिंह भण्डारी श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षामन्त्री भएका छन्। संविधानले राज्यका सबै निकायमा समानुपातिक समावेशिताको व्यवस्था गरेको छ। तर, राज्यको माथिल्लो निकाय मन्त्रिपरिषद् नै असमावेशी भएको छ। ३३ प्रतिशत महिलाको प्रतिनिधित्व गराउने भने पनि यो मन्त्रिपरिषद्मा करिब १० प्रतिशत सहभागिता छ।

दलित र मुस्लिमबाट प्रतिनिधित्व नहुनु संविधानको भावना विपरीत भएको विश्लेषकहरू बताउँछन्। राजनीतिक विश्लेषक अधिकारी राज्य प्रणाली परिवर्तन भए पनि संस्कार र चेतना परिवर्तन नआएको मन्त्रिपरिषद्ले पनि देखाउने बताउँछन्। लोकतन्त्रकै गफ गरे पनि व्यवहारमा त्यो लागू हुन सकेको छैन। अभिजातहरूको हालीमुहाली निरन्तर कायम हुनु दुःख हो- अधिकारी भन्छन्। राजनीतिक विश्लेषक कृष्ण पोखरेल अहिलेको मन्त्रिपरिषद् असमावेशी हुनुका तीन वटा कारण देखाउँछन्। पहिलो, नेताहरूमा समावेशी मानसिकता छैन। दोस्रो, दलभित्रै समावेशिताको दबाव दिन पुगेको छैन। तेस्रो, भागवन्डाको राजनीतिको प्रभाव।

उनी राजनीतिक दलहरू समावेशी व्यवस्थाको विषयमा गम्भीर नभएको आरोप लगाउँछन्। महिला दुई जना मात्रै छन्। दलित र मुस्लिमको उपस्थिति छैन- पोखरेल भन्छन्- यसविरुद्ध त कसैले अदालतमा रिट हालेर आदेश दिएपछि मात्रै नेतृत्वको घैटोमा घाम लाग्ने देखियो।

प्रधानमन्त्रीको तलब- सुविधा कति हुन्छ ?

प्रधानमन्त्रीको कार्यालय सिंहदरवारमा छ भने सरकारी आवास बालुवाटारमा छ। बालुवाटारमा प्रधानमन्त्रीको परिवार र सहयोगीहरू पनि बस्न पाउँछन्। कार्य सञ्चालन निर्देशिका-२०७७ (आठौँ संस्करण) अनुसार प्रधानमन्त्रीको मासिक पारिश्रमिक ७७,२८० रूपैयाँ हुन्छ। त्यसमा २,००० रूपैयाँ महँगी भत्ता थपिन्छ। उनलाई सञ्चार सुविधाबाट ५,००० रूपैयाँ र मासिक मसलन्द तथा अतिथि सत्कारबाट १०,००० रूपैयाँ तोकिएको छ।

देशभित्र यात्राका क्रममा प्रधानमन्त्रीको दैनिक भ्रमण भत्ता ३,००० रूपैयाँ तोकिएको छ। प्रधानमन्त्रीले आफ्नो सचिवालयमा ६५,१४० रूपैयाँ मासिक पारिश्रमिक दिने गरी एक जना प्रमुख स्वकीय सचिव राख्न पाउँछन्। त्यसवाहेक एक जना स्वकीय सचिव, तीन जना सहस्वकीय सचिव, छजना उपस्वकीय सचिव र पाँच जना स्वकीय अधिकृत नियुक्त गर्न पाउँछन्। अन्य केही अधिकृत, चालक र कार्यालय सहयोगीसहित प्रधानमन्त्रीले आफ्नो सचिवालयमा बढीमा ३४ जना नियुक्त गर्न सक्छन्। प्रधानमन्त्रीलाई मासिक ३०६ लिटर पेट्रोल र वार्षिक ४० लिटर मोबिल सुविधा उपलब्ध हुन्छ।

अर्जुनधारामा सार्वजनिक सुनुवाई

अर्जुनधारा, असार ३१। भापाका अर्जुनधारा नगरपालिकामा सार्वजनिक सुनुवाई भएको छ।

अर्जुनधारा नगरको आयोजना र भिन्न मिडिया एण्ड रिसेच प्रालिको संयोजन तथा सहजीकरणमा सार्वजनिक सुनुवाई भएको हो। सार्वजनिक सुनुवाईमा नगर क्षेत्रमा भए गरेका विकास, योजना, सेवा सुविधाका विषयमा सहभागीले प्रश्न गरेका थिए।

अविरल वर्षका कारण विरीड खोलामा आएको बाढीले अर्जुनधारा-खुदुनावारी सडकखण्डको सडक र पुलमा क्षति गर्दा आवातजावतमा समस्या भएको अर्जुनधारा-२का मुकुन्द भण्डारीले गुनासो गरे। यो सँगै बाढा तथा नगरका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीले सेवा प्रवाहमा ध्यान नदिएको उनले बताए।

त्यस्तै, अर्जुनधारा-१०का यज्ञबहादुर कडरियाले बुढावारी-सालवारी-चिसापानी-कालिस्थान सडक खण्डको स्तरोन्नति गर्न माग गरे। यस्तै, अर्जुनधारा-११का दीपक

खड्काले लेखनदासको विषयमा जिज्ञासा राखेका थिए।

सार्वजनिक सुनुवाईमा पत्रकार पुष्प बरालले आम नागरिकको उपस्थिति न्यून रहेको सुधार गर्न सुझाव दिए। अर्का पत्रकार रमेश समदर्शी राईले संयोजनकर्ताले तयार पारेको प्रतिवेदनको शून्यदृष्यसहितको रिपोर्ट भए अर्क राम्रो हुने बताए।

अर्जुनधारा नगरपालिका नगरप्रमुख बलदेवसिंह गोम्देन तामाङले जिज्ञासाको जवाफ दिँदै आफूलाई सुझाव, प्रश्न गर्ने मानिस आफ्नो शुभचिन्तक भएको बताए। उनले वास्तविकता नबुझ्दा र गलत कुरा बाहिर आउँदा नगरवासीमा

अन्धोल भएको बताए। विकास निर्माणमा आफूहरू प्रतिबद्ध भएको बताउँदै उनले नगरवासी प्रति आफूहरू जवाफदेही भएको बताए। खुदुनावारी-अर्जुनधारा सडक खण्ड

चाँडै निर्माण हुने नगर प्रमुख बलदेवले आश्वासन दिए।

कार्यक्रममा उपप्रमुख खड्गमाया पराजुलीले आफू सदैव नगरवासीको साथ रहेको बताइन्। उनले चुनावमा गरेका बाचालाई पूरा गर्न आफूहरू प्रतिबद्ध रहेको बताइन्। प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तिलोचन रिमालले नगरबाट प्रवाह गरिने सेवा चुस्तदुरुस्त बनाउने प्रतिबद्धता जनाए। केही ठाउँमा कमजोरी भए त्यसलाई सुधार गरिने आश्वास दिए। कानून व्यवसायी विमल दाहालले प्रतिवेदन प्रस्तुत र सहजीकरण गरेको कार्यक्रमको सञ्चालन अमर देवानले गरेका थिए।

पैसा सापटी माग्दा...

सिन्धुली, असार ३१। घ्याङ्लेख गाउँपालिका-२ चालिसेबगर बस्ने ३० वर्षीय टिका बहादुर बुढाथोकीको हत्या गरेको अभियोगमा दुई जनालाई आइतबार राति प्रहरीले पक्राउ गरेको छ।

पक्राउ पर्नेहरूमा सोही ठाउँ बस्ने २६ वर्षीय आशमान वाईवा र ३८ वर्षीय भन्ने भन्ने बहादुर वाईवा रहेका छन्। टिका बहादुरसँग सापटी पैसा मागेको विषयलाई लिएर उनीहरूले सोही ठाउँस्थित मिलनचोकमा काठको चिपटले प्रहार गर्दा टिकाबहादुर गम्भीर घाइते भएको भन्ने खबर प्राप्त हुनासाथ इलाका प्रहरी कार्यालय वस्तीपुरबाट खटिएको प्रहरीले दुई जनालाई पक्राउ गरेको हो। टिकाबहादुरको वस्तिपुर स्वास्थ्य चौकी हायुटार हुँदै जिल्ला अस्पताल सिन्धुलीमा थप उपचारको क्रममा मृत्यु भएको थियो।

कृषिमन्त्री मन्त्रालय छिर्ने पाएनन्

काठमाडौं, असार ३१। सिंहदरवारमा

नयाँ मन्त्रीको स्वागत चलिँरहेदा कृषि तथा पशुपन्छी विकासमन्त्री रामनाथ अधिकारी भने मन्त्रालयभित्रै नपसी फर्किएका छन्। अन्य मन्त्रालयमा मन्त्रीको स्वागतका लागि कर्मचारी पुष्पगुच्छसहित लाइन लागेर बसिरहेका बेला मन्त्री अधिकारी भने कर्मचारी आन्दोलनका कारण रोकिएका हुन्।

त्यहाँ सुरक्षाकर्मी समेत परिचालन गरिएको थियो। उनले केहीबेर कर्मचारीको कुरा सुने। र, प्रधानमन्त्री कार्यालयतर्फ लागे। यस मन्त्रालयका राजपत्रांकित तैस्रो

श्रेणीका प्राविधिक मूलगटमै धना बसेका छन्। कृषि मन्त्रालयमा समायोजन भएका राजपत्रांकित तैस्रो श्रेणीका प्राविधिक कर्मचारीहरूले आफ्नो वृत्ति विकास रोकिएकोले वृत्ति विकाससहितको दरबन्दी यकिन गर्न दबाव दिँदै आन्दोलन जारी नै राखेका छन्।

२०७५ सालमा सरकारले समायोजन अध्यादेश ऐनमार्फत समायोजन गरेपछि संघमा समायोजित भए पनि विभिन्न फर्किएका छन्। अन्य मन्त्रालयमा मन्त्रीको लागि नियमित रूपमा लोक सेवा नर्खालिएको र ओएनएम पनि नभएको आन्दोलित कर्मचारीको भनाइ छ। संघमा समायोजन भएका कृषि सेवा अन्तर्गत कृषितर्फका पुल दरबन्दीमा रहेको तीन सय २८ जना समेतको स्थायी दरबन्दी कायम गरी रिक्त पदमा नियमित पदपूर्ति गर्न उनीहरूको माग छ।

खादा माला नलगाउने स्वास्थ्यमन्त्रीको घोषणा

काठमाडौं, असार ३१। नवनिर्वाचित स्वास्थ्यमन्त्री प्रदीप पौडेलले फूलमाला र खादा लगाउन अस्वीकार गरेका छन्। मन्त्रालयमा कर्मचारीले उनको स्वागतमा सबै तयारी गरे पनि उनले मानेनन्। नेपाली कांग्रेसका युवा नेता पौडेल पहिलोपटक सरकारमा गएका हुन्। उनी काठमाडौं ५ बाट प्रतिनिधिसभामा निर्वाचित सांसद हुन्। उनले स्वास्थ्य मन्त्रालयमा रहेर काम गरेर देखाउन नसकेसम्म कतै पनि माला र खादा नलगाउने घोषणा गरेका छन्।

नागरिकता नहुँदा ७३ वर्षीया तुलसालाई जीवनयापनमा सक्न

विनोद पाण्डे

चारपाने, असार ३१। भापा कनकाई-१ प्रजापतिकी ७३ वर्षीय तुलसा अधिकारीको नागरिकता नहुँदा जीवनयापनमा समस्या आएको छ।

नागरिकता नभएका कारण विद्युत् लाइन जडान गर्न नपाएको, सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिनबाट वञ्चित हुनु परेको भन्दै तुलसा अधिकारीले दुःखेसो पोखेकी छन्। तुलसाकै उमेर समूहका नागरिकहरू हातमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता काड बोकेर बैंक तिर धाएको देखा आम्मेको मन कुँडिने गरेको छ, कहिले रुँदै गरेको देख्छु, सहारा विहीनको लागि बोलिदिने गरिदिने कोही विधाता कहिले आइपुगलान् भन्दै तुलसाले हरेक दिन भगवान पुकार गर्ने गरेको छिमेकी दीपक घिमिरेले बताए।

तुलसाका छोराको भने बसोबासको आधारमा नागरिकता बनेको छ। छोरा मुद्दा मामिलाले कारण हाल जेलमा रहेका छन्। नागरिकता भएको छोरा जेलमा

पनु र आफ्नो नागरिकता नहुँदा विजुली मिटर समेत जडान गर्न नपाइएको तुलसाको भनाइ छ।

उता उज्यालो नगर घोषणाको तयारीमा रहेको कनकाई नगरपालिकाका नागरिकको घरमा विद्युत् मिटर नै जडान हुन सकेको छैन त भनेर बडाध्यक्ष सुशील पोखरेललाई राखेको प्रश्नमा, बडाध्यक्ष पोखरेलले मिटर जडानको लागि प्रक्रिया अघि बढेको र केही दिनमै तुलसा अधिकारीको घरमा मिटर जडान गराउने पोखरेलले प्रतिबद्धता जनाएका छन्।

संविधानको धारा १०मा कुनै पनि नेपाली नागरिकलाई नागरिकता प्राप्त गर्ने हकबाट वञ्चित नगरिने सुनिश्चितता प्रदान गरिएको छ। तर, भापा त्यसमा पनि शिक्षा र न्यायको हिसाबले अग्रणी नगरपालिकाको रूपमा चिनिनेको कनकाई नगरपालिकामा एक ज्येष्ठ महिलाले नागरिकता नभएकै कारण जीवनयापनमा भोग्नु परेको कठिन विषयलाई स्थानीय सरकारले सामान्य रूपमा लिनहुने ज्येष्ठ महिला तुलसा अधिकारीकी छोरी

गोमा अधिकारीको भनाइ छ। उनले भनिन्- 'हरेक चुनावको बेला आमाको नागरिकता बन्नुपर्छ भन्दै घरदेखि नेताहरू आउने गरेको तर चुनाव सकिएपछि नेताहरू सम्पर्कविहीन बन्ने गरेका छन्। आमाको नागरिकताका लागि सिफारिस गरिदिन बडाध्यक्ष र मेयरलाई आग्रह गरेको, आग्रहमा हुन्छ भइहाल्छ भन्ने जवाफ पाउने गरेको तर नागरिकता बनाईदिन किन हो आलटाल भइरहेको छ?'

यस विषयमा तुलसाको नागरिकताका लागि किन सिफारिस नभएको भनेर बडाध्यक्ष पोखरेललाई प्रश्न राख्दा तुलसाको नागरिकताको लागि सनाखत गर्ने मान्छे नभएकोले सिफारिस गर्न नसकिएको हो, जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट सिफारिस पठाउँदा हुन्छ भन्ने कुरा आयो भने तत्काल सिफारिस पठाउने व्यवस्था मिलाउने पाखरेलको जवाफ रहेको छ।

बनेपा धुलीखेलमा जन्मिएकी तुलसाको वाल्य अवस्था अभिभावकविहीनतामै बित्यो, उमेर पुगेपछि त्यस्तै

अभिभावक विहीन चन्द्रप्रसाद अधिकारीसँग विवाह गरेर केही समय भारतको असाममा जीवनयापन गरेर २०५० साल आजभन्दा ३१ वर्ष अगाडि साविक सुरुङ्गा गाविस-१ (हाल कनकाई-१) प्रजापतिमा बसोबास गर्दै आएका तुलसा, छोराको नाममा जंगलको छेउमा रहेको ५ कठ्ठा जमिनमा सानो घरमा बसोबास गर्दै आएका छन्। उक्त घर सामुदायिक बनले बनाई दिएको हो।

संविधानले नागरिकता दिने सुनिश्चितता गरे पनि धेरै नागरिकहरूमा नागरिकता लिनुपर्छ भन्ने चेतनाको कमी र घर व्यवहारमा महिलाको अग्रसरता न्यून हुने गरेको पुरानो अभ्यासका कारण हाल धेरै ज्येष्ठ महिलाहरू नागरिकता प्रयोग गर्नबाट वञ्चित बनेको अवस्था रहेको छ।

विगत दुई दशक अधिसम्म सामाजिक, राजनीतिक र व्यवहारिक हक अधिकार प्राप्तिमा पुरुषहरू नै अगाडि थिए। सबै कामकाज पुरुष (श्रीमान) ले गर्ने हुँदा महिला

(बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

मनकामना केबुलकार ५० दिन बन्द हुने

चितवन, असार ३१। मनकामना केबुलकार ५० दिन बन्द हुने भएको छ।

केबुलकारको डिजिटल सिस्टम स्तरोन्नति गर्न केबुलकार बन्द हुने मनकामना दर्शन प्रालिले जनाएको छ। 'एनाल' प्रविधिमा रहेको केबुलकारलाई अत्याधुनिक डिजिटल सिस्टममा स्तरोन्नति गर्न लागिएको मनकामना दर्शन प्रालिका नायब महाप्रबन्धक उज्वल शेरचनले जानकारी दिए। उनका अनुसार डिजिटल सिस्टममा स्तरोन्नतिको साथै मुख्य तारको लडासमेत फेर्न लागिएको हो। स्थापनाको २२ वर्षमा मुख्य तार लडा फेर्न लागिएको जनाइएको छ।

यसका दश प्राविधिक अड्डाको डोप्लेमेयर कम्पनीबाट आएका छन्। मनकामना केबुलकारको विभिन्न चरणमा स्तरोन्नतिको काम भइरहेको छ। गोरखाको सहिद लखन गाउँपालिकास्थित धार्मिकस्थल मनकामना मन्दिर जाने दर्शनार्थीलाई सहजताका लागि वि.सं. २०५५ मंसिर ८ गतेदेखि केबुलकार सञ्चालनमा ल्याइएको हो।

केबुलकार सेवा बन्द रहे पनि उक्त अवधिभर चितवनको इच्छाकामना-४ कुरिनटार (चेरेस) स्थित केबुलकारको प्रवेशद्वार (बटम स्टेसन) मा रहेको रेप्टुरा सेवा भने निरन्तर रहने मनकामना दर्शन प्रालिले जनाएको छ।

पहेँलो धातुसहित भारतीय नागरिक पक्राउ

काठमाडौँ, असार ३१। भन्सार छली गरेको सुन जस्तो देखिने पहेँलो धातुसहित भारतीय नागरिक ४१ वर्षीय दीपक जयराजदास घिङ्गलाई प्रहरीले पक्राउ गरेको छ।

एयर अरेरिभको उडानद्वारा सार्नाहावाट काठमाडौँ आएका उनलाई त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल भन्सार चेकइड परियामा जाँच गर्ने क्रममा ९९ ग्राम ४१ मिलिग्राम तौलको सुन जस्तो देखिने पहेँलो धातुको सिक्की १ थान, वाला २ थान, मोवाइल ४ थान र ल्यापटप ४ थानसहित पक्राउ गरेको हो।

'कैदीबन्दीले उपचारका अभावमा ज्यान गुमाउनुपर्दैन'

काठमाडौँ, असार ३१। कारागार व्यवस्थापन विभाग, केन्द्रीय कारागार अस्पतालले कैदीबन्दीले उपचारका अभावमा अकालमा ज्यान गुमाउनु नपर्ने भन्ने ध्येयले स्वास्थ्य सेवा प्रवाहलाई थप सुदृढ एवम् चर्चत बनाएको छ। यसका लागि अस्पतालले विशिष्टकृत तथा अतिआवश्यक स्वास्थ्योपचार सेवा आवश्यक पर्ने कैदीबन्दीलाई सरकारी तथा निजी अस्पतालसँग सम्झौता गरेर स्वास्थ्य सेवा चर्चत बनाएको हो।

काठमाडौँ उपत्यकाभित्रका विभिन्न २३ स्वास्थ्य सेवासँग सम्बन्धित संस्थासँग प्रेषण (रिफरल) अस्पताल निर्धारण गरी कैदीबन्दीको उपचारमा प्राथमिकता दिएको हो। कारागार अस्पतालका प्रमुख डा. प्रकाश बुढाथोकीले भने- विशिष्टकृत तथा अतिआवश्यक स्वास्थ्योपचार सेवा आवश्यक पर्ने कैदीबन्दीलाई विभिन्न २३ सरकारी तथा निजी अस्पतालसँग सम्झौता गरेर स्वास्थ्य सेवालाई चर्चत बनाइएको छ। यसबाट कैदीबन्दीले उपचारका अभावमा अकालमा ज्यान गुमाउनु नपर्ने अवस्था सिर्जना भएको छ।

उहाँका अनुसार पहिलो प्रेषण गर्ने अस्पतालमा वीर अस्पताल, नेपाल आँखा अस्पताल, शहीद गङ्गालाल राष्ट्रिय हृदय केन्द्र, कान्तिबाल अस्पताल, परोपकार प्रसूति तथा स्त्रीरोग अस्पताल, टुमा सेन्टर, शुकुराज ट्रिपिकल तथा सरुवा रोग नियन्त्रण अस्पताल, मानसिक अस्पताल, भक्तपुर क्यान्सर अस्पताल केन्द्रीय रक्तसञ्चार सेवा, राष्ट्रिय जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला, सहिद धर्मभक्त मानव अङ्ग प्रत्यारोपण केन्द्र, राष्ट्रिय मृगौला उपचार केन्द्र र आयुर्वेद चिकित्सालय रहेका छन्। ती अस्पतालमा शैथया (वेड) खाली नभएमा अथवा थप विशिष्टकृत सेवा उपलब्ध नभएमा अस्पतालले दोस्रो चरणमा प्रेषण गर्नुपर्नेमा मनमोहन काँड्योथोरसिक भास्कुलर एण्ड ट्रान्सप्लाण्ट, त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षण अस्पताल, नेशनल रेफरेन्स ल्याबोरेटरी, आनन्दवन अस्पताल, वीपी कोइराला लाइन्स आँखा उपचार केन्द्रलाई तोकिएको छ। ती अस्पतालबाट पनि प्रेषण गर्नुपर्नेमा अन्तिममा वीपी स्मृति अस्पताल, सुमेरु अस्पताल, स्पाइन्ल इन्ज्युरी रिहैबिलिटेशन सेन्टर र अर्थोपेडिक अस्पताललाई तय गरिएको छ।

यसैबीच केन्द्रीय कारागार अस्पतालले आफूसँग सम्झौता गरेका स्वास्थ्य संस्थाका प्रतिनिधिसँग कैदीबन्दीको उपचार सेवालाई अझ थप कसरी व्यवस्थित र चर्चत बनाउन सकिन्छ भनेर अन्तर्क्रिया गरेको छ। सो अवसरमा केन्द्रीय कारागार अस्पतालका प्रमुख बुढाथोकीले कैदीबन्दीको उपचारका क्रममा समस्या आएमा तत्काल जानकारी दिन आग्रह गर्दै आगामी दिनमा यस्ता उपचार सेवालाई थप सुदृढ बनाइने जानकारी दिए।

सो अवसरमा सहभागीले कैदीबन्दीको उपचारका क्रममा आइपरेका विभिन्न समस्याका बारेमा ध्यानाकर्षण गराएका थिए। देशका ७२ जिल्लामा ७५ कारागार र दुई सय सुधारगृह रहेका छन्। यस्ता स्थानमा २९ हजारभन्दा बढी कैदीबन्दी रहेका छन्। स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयका प्रवक्ता समेत रहेका डा. बुढाथोकीका अनुसार अधिकांश कैदीबन्दीमा रक्तचाप, मधुमेह, कोलस्ट्रॉल, मानसिक समस्या, हाडजोर्नी, नाक, कान घाँटीका समस्या रहेका छन्। कैदीबन्दीमध्ये १० जना क्यान्सर र नौजना मिर्गौलाका विरामी रहेका छन्। ती मृगौलाका विरामीले डायलासिस सेवा लिइरहेका छन्।

गहुँतबाट मल र जैविक विषादि

भागा, असार ३१। म्याग्दीको अन्नपूर्ण गाउँपालिका-६ धारको विरोटाका किसानले गहुँतलाई मल र जैविक विषादिको रूपमा प्रयोग गरेका छन्।

धौलागिरि बहुउद्देश्यीय कृषि तथा पशुपक्षी फार्ममा पालिएका गाईभैँसीको गहुँतबाट मल र जैविक विषादी बनाइ प्रयोग गरिएको हो। फार्म सञ्चालक शिव खड्काले गहुँतको सद्प्रयोग गरिएको बताए।

२४ वटा गाईभैँसीको गहुँत पोखरीमा सङ्कलन गरी पानी मिसाएर पाइपमार्फत पाखोवाारीको सुन्तला बगैँचामा लगेका छन्- उनले भने- सुन्तलाका विरुवाका लागि मल किन्न परेको छैन। गहुँतको सद्प्रयोगले जैविक विषादिको काम गरेकाले दोहोरो फाइदा पुगेको उनको भनाइ छ।

शिव र उनका दाजु कृष्णबहादुरले सञ्चालन गरेको कृषि फार्ममा दूध उत्पादनका साथै च्याउ, सुन्तला र

कागती खेती छ। विदेशको जागिर र सदरमुकाम वेनीको व्यवसाय छोडेर गाउँ फर्केका खड्का दाजुभाइले बाँभो पाखोवाारीमा चार सय बोट सुन्तला र एक सय बोट कागती लगाएका छन्।

गाईभैँसीको दूधबाट आम्दानी गरिरहनुभएका उनीहरूले मल र गहुँत सद्प्रयोग गरी खर्च बचाएका छन्। पानी मिसाएर पाइपबाट विरुवाको फेदमा सिँचाई गर्दा गहुँतले आवश्यक पोषितकत्व आपूर्ति भई छिटो हुँकिने र रोगकीराको समस्या नदेखिएको उनीहरूको अनुभव छ।

सुन्तला बगैँचाको खाली ठाउँमा लगाइएको सुडान, मकैचुरी, सुपर नेपिएर, नेपिएर जातका घाँस छिटो हुँकिने छ- उनले भने- सुन्तला, घाँस, च्याउखेती र गाईभैँसीपालनका लागि गाउँपालिका र प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाले सहयोग गरेको छ।

परियोजनाले कृषि तथा पशुपक्षी उद्यमशीलता विकास कार्यक्रममार्फत फार्मको क्षमता विकास गरी सुधारिएको गोठ निर्माण गर्न चालुआर्थिक वर्षमा रु. चार लाख, अन्नपूर्ण गाउँपालिकाले च्याउ खेतीका लागि प्लास्टिक घर बनाउन अनुदान र निःशुल्क घाँसको वीउ उपलब्ध गराएको छ। खड्का दाजुभाइले सुन्तला खेतीमा गरेको गहुँतको प्रयोग नयाँ भएको प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाका कृषि अधिकृत विक्रम बस्न्याले बताए।

गहुँतमा गोबर मलको तुलनामा नाइट्रोजन, फस्फोरसलगायत तत्व बढी पाइने भएकाले सद्प्रयोग गर्न सकेमा राम्रो लाभ लिन सकिन्छ- उनले भने- सिर्ने प्रयोग गर्दा विरुवा हार्स्कर क्षति हुन सक्छ। पानीमा मिसाएर ठिक्क मात्रामा प्रयोग गर्दा राम्रो हुन्छ।

दैनिक एक सय ४० लिटर दूध उत्पादन हुने फार्ममा खड्का परिवारका छ सदस्य स्वरोजगार बन्नुका साथै थप दुईले रोजगार पाएका छन्। विरोटाका अन्य किसानले उत्पादन गरेको दूध बजारीकरण गर्न खड्का दाजुभाइले गाउँपालिकाको केन्द्र पोखरेबगरमा डेरी सञ्चालन गरेका छन्।

पोखरेबगर, भुर्खु-तातोपानी, नारच्याङका साथै वेनी बजारमा दूध विक्री हुने गरेको छ। अन्नपूर्ण गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत अमृत सुवेदीले अन्नपूर्णको घरायसी, राम्चे, नागी, खिवाडलगायत ठाउँका किसानले गाईभैँसीको गहुँतको सद्प्रयोग गरेको जानकारी दिए। किसानले उत्पादन गरेको कृषि उपज बजारीकरणका लागि कृषि एम्बुलेन्स सञ्चालनको तयारी गरेको उनले बताए।

कोपा अर्जेन्टिनालाई, यूरो स्पेनलाई

कोपा अमेरिका कपको उपाधि अर्जेन्टिनाले जितेको छ। अमेरिकाको मियामीस्थित हाई रक स्टेडियममा भएको फाइनल खेलको १११ मिनेटमा अर्जेन्टिनाले कोलम्बियाविरुद्ध गरेको गोल अर्जेन्टिनाको जितका लागि निर्णायक भएको हो।

यो गोलसँगै अर्जेन्टिनाले कोपा अमेरिकाको उपाधि १६ पटक उचालेको छ। निर्धारित ९० मिनेटको समयभित्र अर्जेन्टिना र कोलम्बियाले गोलरहीत बराबरी खेलेपछि खेल अतिरिक्त समयमा धकेलिएको थियो। अर्जेन्टिनाका लागि लाउटारो मार्टिनेजले गोल गरेका हुन्।

अर्जेन्टिनाले उपाधि उचालेको खेलमा कप्तान लियोनल मेसीले दोस्रो हाफको ६५ मिनेटमा मैदान छोडेका थिए। अर्जेन्टिना साविक विजता हो।

कोलम्बियाको अपराजित यात्रामा अर्जेन्टिना बाधक बनेको हो। कोलम्बिया अन्तिम पटक सन् २०२२ मा भएको विश्वकप २०२२ को छनौटमा अर्जेन्टिनासँग १-० ले पराजित भएको थियो भने त्यसयताका सबै २८ खेल जितेको थियो।

त्वसैगरी, बर्लिनमा भएको यूरो कप फाइनल खेलमा स्पेनले इङ्ल्याण्डविरुद्ध २-१ गोल गर्दै उपाधि जितेको छ।

छ। स्पेनले यूरो कप २०२४ को उपाधि जितेको हो। दोस्रो हाफको सुरुवातमै स्पेनले गोल गर्दै खेलमा सुरुवाती अग्रता लिएको थियो। स्पेनका लागि लामिन यमालको पासमा निको विनियम्सले पहिलो गोल गर्दै खेलमा स्पेनले अग्रता लिएको थियो।

खेलको ७३औँ मिनेटमा इङ्ल्याण्डले गोल गरी खेललाई बराबरीमा फर्काएको थियो। इङ्ल्याण्डका कोल पालमरले खेलको दोस्रो हाफमा प्रवेश गरेको तीन मिनेटमा नै लामो दूरीबाट उत्कृष्ट गोल गर्न सफल भएका थिए। तर ८६औँ मिनेटमा स्पेनले विजयी गोल गर्‍यो। मार्क

कुदुरेलाको क्रसमा मिकेल ओयाराजबालले गोल गर्दै स्पेनलाई जित दिलाए। स्पेनको यो चौथो यूरो उपाधि हो। इङ्ल्याण्ड भने लगातार दोस्रोपटक पनि यूरो कप फाइनेलमा पराजित भएको छ। इङ्ल्याण्डले यूरो कप उपाधि जित्न सकेको छैन।

तर ८६औँ मिनेटमा स्पेनले विजयी गोल गर्‍यो। मार्क कुदुरेलाको क्रसमा मिकेल ओयाराजबालले गोल गर्दै स्पेनलाई जित दिलाएका हुन्। स्पेनको यो चौथो यूरो उपाधि हो। यूरो कप उपाधि जित्न नसकेको इङ्ल्याण्ड लगातार दोस्रो पटक यूरो कप फाइनेलमा पराजित भएको छ।

मंसीर ७मा 'तेल भिसा'

कुनै बेला 'विप', 'विरताको चीनो', 'ब्रेकफेल' र 'तुलसी' गरी चार फिल्म बनाएका शंकर घिमिरेले १२ वर्षपछि निर्देशनमा पुनरागमन गरेको फिल्म 'तेल भिसा'को प्रदर्शन मिति हेरफेर भएको छ।

यसअघि भदौ २९ गते आउने निश्चित भएको यो फिल्म अब आगामी मंसीर ७ गतेदेखि प्रदर्शन हुनेछ। आइतबार 'क्यारेक्टर पोस्टर' सार्वजनिक गर्दै फिल्मको नयाँ प्रदर्शन मिति घोषणा गरिएको हो।

पोस्टरमा अभिनेता विपिन कार्की दोहोरो भूमिकामा छन्। वृद्ध र जवान गरी दुई लुकमा देखाएका उनी वावु र छोराको भूमिकामा हुनसक्ने अनुमान गर्न सकिन्छ। उनीसँगै अभिनेत्री वर्षा राउत गम्भीर भावमा प्रस्तुत छन्। पोस्टरको तल्लो भागमा भने अभिनेत्री पूजा चन्द अमेरिकी प्रहरीको साथमा हतकडीसहित देखिएकी छन्। र, उनको साथमा अभिनेत्री ऋचा घिमिरे पनि देखिएकी छन्।

फिल्मको ७० प्रतिशत छायांकन गत वैशाख र जेठमा अमेरिकामा भइसकेको छ। अब बाँकी प्रतिशत छायांकन सोमबारदेखि पूर्वी चितवनमा शुरू गरिएको छ। वृद्धितामा अभिनेता सुशील क्षेत्रीले नृत्य गरेका छन्। तेल भिसामा आफ्ना आमा-बुबालाई अमेरिका बोलाउने सन्तानको कथा यो फिल्मले उठाएको हुनसक्ने शीर्षकले बुभाउँछ।

वेलडन क्रियसनको ब्यानरमा ऋचा घिमिरेको प्रस्तुति रहेको फिल्ममा अनिल पाण्डे र शिवराज कार्कीको संयुक्त लगानी छ। फिन्स युवराज कार्की र श्रुति दाहाल कार्यकारी निर्माता रहेको फिल्ममा सुशान प्रजापतिको छायांकन छ भने रामजी लामिछाने र शिशिर खातीको नृत्य निर्देशन एवम् आशिष आँवरल, कल्याण सिंह र कृष्ण भारद्वाजको संगीत रहनेछ। अजय खड्काले सम्पादन गर्नेछन्।

'घरज्वाइँले २ दिनमै कमायो डेढ करोड

सुपरहिट जोडी दयाहाड राई र मिरुना मगरको मुख्य भूमिका रहेको फिल्म 'घरज्वाइँ'को दुई दिनको कलेक्सन रिपोर्ट सार्वजनिक गरिएको छ।

निर्माण कम्पनी जिएम मुभी प्रोडक्सनले आइतबार एक पोस्टरमार्फत दुई दिन (शुक्रबार र शनिबार)मा १ करोड ५१ लाख ७५ हजार ५०० रुपैयाँ कमाएको दावी गरेको छ। यसमा काठमाडौँ तथा उपत्यकाबाहिरको कति योगदान छ, त्यो भने खुलाइएको छैन।

चलचित्र विकास बोर्डले बक्स अफिसको रिपोर्ट सार्वजनिक नगरेकाले 'घरज्वाइँ'को कलेक्सन पुष्टि हुने आधार देखिँदैन। निर्माताले वितरकबाट प्राप्त आँकडा सार्वजनिक गरेका हुन्। यद्यपि, दुई दिन फिल्मको व्यापार राम्रो थियो। अझ शुक्रबारभन्दा शनिबारको व्यापारमा उल्लेख्य वृद्धि देखियो। आइतबार पनि देशभरका हलमा राम्रो अकूपन्ती रहेको वितरक रोहित कट्टेलले बताएका छन्। फिल्मप्रति आदिवासी जनजाति

समुदायको आकर्षण बढी देखिएको छ। यो स्वभाविक पनि हो। किनकि, यही समुदायको कथामा फिल्म आधारित छ। र, कलाकारहरू पनि अधिकांश यही पृष्ठभूमिका छन्। मगर समुदायमा वरिष्ठेष्ठ प्रचलित घरज्वाइँ संस्कृतिको कथामा आधारित भएर फिल्म बनेकाले यो समुदायले अपनत्व महसुस गरेको देखिन्छ। फिल्मका लागि यो सफलताको लक्षण हो।

अनिल बुढा मगरको डेब्यु निर्देशनमा तयार भएको फिल्मलाई जनक घर्ती मगरले निर्माण गरेका हुन्। सुशान प्रजापतिको छायांकन रहेको फिल्ममा दयाहाड र मिरुनासहित बुद्धि तामाङ, पुष्कर गुरुङ, शिशिर बाइदेल, भोलााराज सापकोटा, कविता आले, शिला आले, खड्कबहादुर पुन (खवपु), राज थापा, अनु थापा, विना थापामगर, सोनमा लामा, सुनि लामा लगायतको पनि अभिनय

नागरिकता ...

(श्रीमती) को नागरिकताको आवश्यकता पनि कम हुने गरेको थियो। तिनै कारणले गर्दा जानेर/नजानेर कयौँ महिलाहरूले नागरिकता बनाएनन्, उनीहरूका श्रीमान, अभिभावकहरूले पनि नागरिकता बनाई दिएनन्। यस विषयमा तत्कालीन सरकारको पनि ध्यान पुग्न सकेन।

संविधानको मर्मलाई कार्यान्वयन गर्दै नागरिकहरूको मौलिक हक अधिकारको रक्षाका लागि सरकारले विभिन्न कार्यक्रम, सुविधाहरू ल्याएपछि यतिबेला नभई नहुने कागजात बन्न पुगेको छ नागरिकता। हिजोको दिनमा नागरिकता नलिने नागरिकहरू कतिपयले जन्मको ५० वर्ष पछाडि कानूनी मान्यताको आधारमा नागरिकता बनाएका छन्। चेतनाको कमी, आर्थिक, सामाजिक रूपमा पहुँच नभएका अभिभावकहरूले नहुने नागरिकता भने बन्न सकेको छैन। यस्तै पहुँच नपुगेको कारण कनकाईकी तुलसा अधिकारी ७ दशक उमेर पार गर्दा पनि आफ्नै देशमा अनागरिक बनेर बस्नु परेको अवस्था छ।

भद्रपुर नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
भद्रपुर, फागु
कोशी प्रदेश, नेपाल

विद्युतीय बोलपत्र (E-Bid) आह्वान सम्बन्धी सूचना

प्रथम पटक प्रकाशन मिति २०८१०३११

यस भद्रपुर नगरपालिका कार्यालयका लागि आवश्यक तपसिल बमोजिमका दर्ताको प्रमाण-पत्र सामानहरू यस नगरपालिका कार्यालयलाई आवश्यक परिमाणमा तोकिएको मिति र समयमा न.पा. कार्यालयमा आपूर्ति गर्न चाहने नेपाल सरकारबाट इजाजत प्राप्त इच्छुक फर्म, कम्पनी तथा सल्लाहसंरहले फर्म दर्ताको प्रमाण-पत्र, मूल्य अभिवृद्धि कर (VAT) दर्ता भएको प्रमाण-पत्र, आ.व. ०७९/०८० सम्मको कर चुक्ता प्रमाण-पत्र तथा निर्माण कम्पनीको आधिकारिक प्रमाण-पत्रसहित विद्युतीय माध्यमबाट बोलपत्र पेश गर्न ३० (तीस) दिने सूचना प्रकाशित गरिएकोले तपसिलको शर्तहरूको अधिनमा रही विद्युतीय बोलपत्र प्रक्रियामा सहभागी हुन सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ।

तपसिल

क्र.सं.	सामानको विवरण	इकाई	परिमाण	धरौटी रकम रु.
१	सडक बत्ती प्रयोग हुने विद्युतीय सामग्रीहरू (एल.ई.डी. बल) मात्र	थान	७०००	१,०२,०००।००
२	सडक बत्तीमा प्रयोग हुने विद्युतीय सामग्रीहरू (सिट्ट ल्याइट ५० बट सेन्सरसहित)	सेट	३००	

१) बोलपत्र फारम खरिद गर्ने अन्तिम मिति र दस्तुर :- २०८१/०४/३० गते दिनको १२:०० बजे समयसम्म, रु. ३,०००/- तीन हजार मात्र (फिर्ता नहुने गरी)। विद्युतीय बोल-पत्र बाखिला गर्दा यस न.पा. कार्यालयको नाउँमा राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, भद्रपुर शाखामा रहेको नं. २२१०१०३०१०००३ (कार्यालय कोड नं. ८०१०११२२) मा रु. ३,०००/- जम्मा भएको बैंक भौचर बाखिला गरी खरिद गर्नुपर्नेछ।

२) बोलपत्र फारम बाखिला गर्ने मिति, समय :- २०८१/०४/३० गते दिनको १२:०० बजेसम्म।

३) बोलपत्र फारम खोल्ने मिति, समय :- २०८१/०४/३० गते दिनको १:०० बजेपछि, भद्रपुर न.पा. कार्यालयमा।

४) उक्त दिवहस्ता सार्वजनिक बिदा पर्न गएमा सोको भौलीपट्ट अथवा कार्यालय खुलेको दिन सो कार्य हुनेछ।

५) विस्तृत जानकारीका लागि न.पा. कार्यालयको जिन्सी शाखामा कार्यालय समयभित्र सम्पर्क राख्न सकिनेछ।

संविधान संशोधनमा गठबन्धन

डा. सुरेश आचार्य

एसईको खस्केको नतिजाको जिठ्ठा सबैको

केही दिनअघि शिक्षाविद् डा. विद्यानाथ कोइरालाले एसईको नतिजा कमजोर आउनुमा पहिलो दोषी शिक्षक भएको बताएपछि शिक्षा क्षेत्रमा उनको अभिव्यक्तिलाई लिएर बहस शुरू भएको छ । शिक्षाविद् कोइरालाले शिक्षकले पढाउन नजानेको, पढाउने कला पनि थाहा नभएको दाबी गर्दै विद्यार्थी परिवर्तन भए पनि पढाउने शैली पुरानै हुनु नै नतिजा कमजोर आउनु पहिलो कारण भएको स्पष्ट पारे । शिक्षकहरूमा विद्यार्थीको रुची केमा छ र कसरी पढाउँदा सहज रूपले बुझ्न सक्छन् भन्ने कुरामा चिन्तन नै नभएको उनको भनाइ छ । २०८० सालको माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (एसई)मा सामेल चार लाख ६४ हजार सात सय ८५ जनामध्ये दुई लाख २२ हजार चार सय ७२ जना मात्रै अर्थात् लगभग ४८% कक्षा ११ मा भर्ना हुन योग्य भएका छन् भने दुई लाख ४२ हजार तीन सय १३ जना विद्यार्थी कक्षा ११ मा भर्ना हुन अयोग्य ठहरिएका छन् ।

एक कोणबाट हेर्दा डा. कोइरालाको भनाइ ठीकै लाग्छ, तर यथार्थ त्यतिमात्र होइन । मुलुकको वार्षिक बजेटको १० प्रतिशतभन्दा ज्यादा शिक्षामा मात्रै खर्च हुन्छ । हुनुपर्ने त २० प्रतिशत हो । अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चहरूमा सरकारी प्रतिनिधिहरू २० प्रतिशत बजेट विनियोजन गर्ने प्रतिबद्धता गर्न चुक्दैनन् पनि । तर, विनियोजनमा चुक्छन् । त्यसैले त देशभरका सामुदायिक विद्यालयहरूमा शिक्षक दरबन्दी कम छन् । भएका दरबन्दी पनि हजारौंको सङ्ख्याका रिक्त छन् । भवन लगायत पूर्वाधार कमजोर छन् । अर्थात् सरकारले शिक्षालाई पर्याप्त लगानी गरेको छैन । त्यसो त यसपाली नतिजा निकाल्दा अपनार्थको मापदण्ड फरक थियो । सैद्धान्तिकतर्फ पनि ३५ अङ्क ल्याएकै हुनुपर्ने लगायत मापदण्डका कारण धेरै विद्यार्थी कक्षा ११ मा भर्ना हुन अयोग्य हुने भएका हुन् । तर, खासगरी हाफ्रो पठनपाठन र शैक्षिक प्रणाली नै कमजोर छ भन्ने हिचकिचाउनु पर्दैन । मुलुकका कतिपय गाउँपालिकाभरिकै सामुदायिक विद्यालयको उत्तीर्ण प्रतिशत शून्य पनि देखियो । कतिमा जम्मा एकजना मात्रै उत्तीर्ण भए । यसले देशको विद्यालय शिक्षाको हालत देखाउँछ । सहरी जिल्लाकै थुप्रै सामुदायिक विद्यालयमा पनि अत्यन्तै कमजोर नतिजा आएको छ । निजी विद्यालयको नतिजा उत्कृष्ट आउने र सामुदायिकको कमजोर हुने भनेको देशकै लागि लज्जाको विषय हो ।

सरकारले गरेको लगानीबाट प्रतिफल नआउनु भनेको निकै ठूलो विडम्बना हो । तर, यो प्रतिफलका पछि बहुआयामिक कारण रहेका छन् । अभिभावकको कम चासो, अपर्याप्त लगानी, स्थानीय सरकारको बेवास्ता, शिक्षकलाई नियमित तालिमको अभाव, कमजोर पूर्वाधार, अयोग्य, दम्भी, कमजोर क्षमताका प्रधानाध्यापक, स्थानीय राजनीतिक हस्तक्षेप, शैक्षिक तथा शैक्षणिक सामग्रीको अभाव, भाषिक समस्या, विद्यार्थीको घरदेखि विद्यालयसम्मको दूरी, शिक्षक अभाव, कमजोर आर्थिक धरातलबाट आएका विद्यार्थीलाई सुविधा नहुनु, कतिपय शिक्षकमा राजाको काम कहिले जाला घाम भन्ने प्रवृत्ति हावी हुनु, विद्यालयमा शिक्षक र शिक्षक तथा शिक्षक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिबीच द्वन्द्व, प्रश्न निर्माणको क्षेत्रमा भएको कमजोरी आदि धेरै कारणबाट आजको एसईको नतिजा आएका कारण सम्पूर्ण दोष शिक्षकको थाप्लोमा हाले शिक्षाविद् डा. कोइरालाको भनाइको आफैँ खण्डन हुन्छ । यो नतिजाको जिम्मा सबैले लिनुपर्छ । अर्कालाई पानी छ्यापेर आफू ओभानो बन्न कसैलाई छुट छैन ।

प्रधानमन्त्रीबाट पदच्युत हुने अवस्थामा आइपुग्दा पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'लाई लाग्यो, धोका त मैले पो खाएछु । हिजोका पुराना धोकालाई बिर्सिएर पछिल्ला १८ महिनाबीचमा भएका खेल मात्र हेर्ने हो भने धोकाको प्रारम्भ कसले गर्‍यो ? यो प्रश्न उहाँले पहिला आफैँलाई सोध्नु पर्नेछ । २०७९ को निर्वाचनमा नेपाली कांग्रेस, नेकपा माओवादी, नेकपा एकीकृत समाजवादी लगायतका दलबीच केवल चुनाव जित्ने प्रयोजनका लागि गठबन्धन भएको थियो कि आगामी पाँच वर्ष संविधानको रक्षा गर्दै सरकार चलाउने प्रतिबद्धता व्यक्त भएको थियो ? मतदाताले हिजोको संसद् विघटन गलत थियो भनेर मतदान दिएका थिए कि फेरि त्यही दलसँग मिल्न जाऊ, केही सिट फेरि पनि दिलाइदिन्छौं भनेका थिए ? धोका गठबन्धनमा रहेका कांग्रेस र नेकपा एकीकृत समाजवादीले मात्र पायो कि माओवादी केन्द्र समेतलाई मत दिने नागरिकले समेत पाए ?

सत्ता प्राप्तिलाई अन्तिम लक्ष्य बनाएर दौडेंदै गर्दा प्रचण्डलाई यी कुनै प्रश्नको हेक्का रहेन । उहाँलाई जसरी पनि प्रधानमन्त्री भइरहनुपर्छ भन्ने मात्रै लाग्यो । धोका पहिलो पटक कांग्रेस र एकीकृत समाजवादीले खाए । कोर्स करेक्सन गर्न भनेर फर्कंदै गर्दा एमालेले धोका खायो । राजनीतिक जात मिलाउने नाममा एमालेसँग मिलेर फेरि कांग्रेसलाई धोका दिइयो । कांग्रेसले भनेकै थियो- धोका खानेहरू एक ठाउँमा उभिए भने के हुन्छ प्रधानमन्त्रीज्यू ? जवाफमा उहाँको दम्भ बोल्थ्यो । पुराना कुरा दोहोर्‍याइयो र भनियो- टाउको काट्न पनि मिलेकै थियो । त्यतिबेला असाहिष्णु र अशिष्ट हुन जरुरी थिएन । शान्त सम्झौतामा पनि मिलेकै थियो । गणतन्त्र पनि मिलेरै ल्यायौं । यतिबेला मैले अर्को बाटो रोक्न भनेको भए धोका दिँदै गर्दा पनि कम्तीमा शिष्टता फल्कने थियो ।

अब अहिले प्रचण्डलाई फुसँदै फुसँदै मिल्नेको छ । सत्ता छोड्दै गर्दाका उहाँका अभिव्यक्तिले सहानुभूति जगाउन सकेन । उहाँले प्रतिनिधि सभाको रोस्ट्रममा उभिएर धेरै हदसम्म सत्य बोल्नुभयो, तर कांग्रेसको साथ भएन र जनताले दिएको अभिमतको अनादर गरेर सत्तालाई पहिलो लक्ष्य बनाउँदाको परिणाम भोगेको सत्य भुले भैँ गर्नुभयो । उहाँले एक पटक विगत १८ वर्ष सत्ता वरिपरि घुमिरहेदा अरूलाई दिएको धोकाको समीक्षा गर्नुभयो भने अहिले आफूले पाएको धोका फिर्का रहेछ भने आत्मनुभूति हुनेछ । भोलिका दिनमा यस्तो धोका दिनु आफ्नै गोडामा बच्चो हान्नु सरह हुने रहेछ भने आत्मबोध पक्कै हुने छ ।

प्रचण्डका लागि सरकारमा कांग्रेससँगको यात्रा जति सहज थियो, त्यो नेकपा एमालेसँग हुँदैन भन्ने उहाँको अनुभवसिद्ध थुप्रै आधार र प्रमाण थिए, जुन कुरा उहाँले रोस्ट्रममै व्यक्त गर्नुभयो । कांग्रेससँगै रहँदै गर्दा पटक पटक विश्वासको मत लिनुपर्ने बाध्यता पनि हुने थिएन

र कम्तीमा आगामी पुससम्मको यात्रा सुरक्षित थियो । तथापि बहकावमा भड्किले आफ्नो स्वभाव र चरित्रलाई उहाँ आफैँले संसदा स्वीकार गर्नुभयो । तर, समयले उहाँलाई पाठ पढाउन सकेन । चुनावमा जाँदै गर्दा माओवादीले कांग्रेससँग गरेको गठबन्धनलाई एमालेले टागबन्धन भनेकै थियो । प्रचण्डले त्यसलाई आफैँ प्रमाणित गर्ने पटक-पटक प्रयत्न गर्नुभयो । अन्त्यमा हार खाएर एमालेले ठग्यो भन्नु सर्पको खुट्टा सर्पले देखेछ भने भैँ भएन र ?

धोकैधोकाको यो दुष्क्रबाट मुक्तिका लागि पनि संविधान संशोधन जरुरी देखियो । अहिले बनेको सरकार गठबन्धनको एउटा सर्त संविधान संशोधन पनि हो । एउटा प्रधानमन्त्रीले डेढ वर्षमा पाँच पटक विश्वासको मत लिँदा पनि नटिक्ने कस्तो संविधान हामीले बनायौं ? सामान्यतः कसैले बहुमत नल्याउँदा पहिलो ठूलो पार्टीले सरकार गठनको त मौकै नपाउने रहेछ । साना दलको चलखेलमा पहिलो ठूलो दल सधैं प्रतिपक्षी बनेर टुलुटुलु हेरेर मात्र बस्नुपर्ने कस्तो लोकतान्त्रिक संविधान बन्यो ?

यस्तो प्रावधान फेरि परचगामी हुन्छ भने सरकारले यो काम सबैभन्दा पहिलो प्राथमिकतामा राखेर गर्नुपर्छ । यो निर्वाचन पढाउनुको मात्र दोष भएन, यो त संविधानमा रहेको त्रुटि नै देखियो । पहिलो दलले विश्वास आर्जन गर्न सकेन भने अरू दललाई सरकार गठनको अवसर दिनु स्वाभाविक हो, तर पहिलो ठूलो दल भएर प्रतिपक्षी

बनिरहनुपर्ने विडम्बनाको अन्त्य संविधान संशोधनको प्रारम्भ बिन्दु हुनुपर्छ ।

आज यो प्रश्न कांग्रेससँग जोडिएको छ । भोलि जो कसैले यही नियति व्यहोर्नु पर्नेछ । यो आज कसैका लागि अवसर दिलाइ दिने कुरा जस्तो सुनिएला, तर एउटा पढाई बसाउने कुरा हो । प्रणाली स्थापित गर्ने कुरा हो । पहिलो ठूलो पार्टीले सरकार बनाउने अवस्था रहन्थ्यो भने १८ महिनामा पाँच पटक विश्वासको मत लिने खेलको कम्तीमा प्रारम्भ हुने थिएन । यसलाई संविधानको पश्चमन हुनेछ भनेर व्याख्या गरिन्छ भने भन्न दिइरहनुपर्छ । संसदीय पद्धतिलाई सुधार्ने नाममा शुरु गरिएको यो व्यवस्थालाई विकृतिका रूपमा स्वीकार गर्ने आँट गर्न हिचकिचाउनु हुँदैन ।

अहिलेको प्रदेशदेखि सङ्घसम्मको संसदको संरचनाभित्र सरकारको स्थायित्वको परिकल्पना त्यसबेला मात्र सम्भव छ, जतिबेला स्वाभाविक सत्ता र प्रतिपक्ष बन्नुपर्ने दल एक हुँदैन । सत्तासीन हुँदैन । अन्यथा सरकार साना दलले खेलाउने खेलको सिकार बनिरहने भयो । सत्ता टिकाउने खेलका लागि दललाई फुटाउने प्रवृत्ति सरकारको अस्थिरताको अर्को कारक हो । निर्वाचन जुन दलबाट जितिन्छ, त्यो कार्यकालभर त्यही दलमा कायम रहने व्यवस्था संविधानमै गर्नुपर्ने भयो ।

अन्यथा उपेन्द्र यादवको नियति नयाँ वा पुराना जुनसुकै दलले भोगिरहनु पर्नेछ । त्यसकारण पनि संविधान संशोधन जरुरी छ । संसदीय पद्धतिप्रतिको

प्रतिबद्धतामा कतिपय दलको ज्ञानमा मात्र कमी छैन, निष्ठामा पनि कमी देखिन्छ । संसदीय पद्धतिमा सरकार बनाउने पहिलो दलले हो । एकल बहुमत भए पनि अल्पमत भए पनि पहिलो अवसर उसैले पाउनुपर्ने हो । अल्पमतको सरकारलाई संसद् विघटनको अधिकार अन्तिम समयमा मात्र दिनुपर्छ, जतिबेला त्यो संसद्ले कुनै सरकार बनाउने सम्भावना रहँदैन । यस अर्थमा अहिलेको धारा ७६ (५) उपयुक्त छ । उचित छ । सत्ताबाट निस्कनुपर्ने अवस्थामा संसदीय पद्धतिप्रतिको सामान्य सुभ्रबुध पनि नराखी सरकार जनताको अल्पमतले चलाउन लागेको टिप्पणी गरेर एक पार्टीका नेताले आफ्नो बौद्धिक दयनीयतालाई बुझिदाम भई प्रस्तुत गरे । सरकार जनमतका आधारमा गठन हुने हो, जनसंख्याका आधारमा होइन । सबै जनसंख्याले मत हाल्ने अधिकारै राख्दैन । १८ वर्षमुनिको नाबालिग हो भनेर कानून बनाउनेलाई थाहा छैन, यो देशमा २८ प्रतिशत त १४ वर्षमुनिका छन् । सम्भवतः १८ वर्षमुनिका ३५ प्रतिशत नव युवा यो देशमा छन्, जसको मताधिकार छैन । जहाँ पढेलेखेका नेता बन्ने सव्दैनन् र जहाँ गफाडीको लोकप्रियता बढ्ने गर्छ, उनीहरूलाई यो अङ्गणित थाहा नहुनु आश्चर्य होइन ।

संविधानले संशोधन खोजेको अर्को विषय निर्वाचन पद्धति पनि हो । नेपालको निर्वाचन पद्धतिले सत्ता राजनीतिलाई मात्र प्रभावित गरेको छैन, भ्रष्टाचारको जड पनि बनेको छ । निर्वाचन यति महँगो भएर गएको छ, अब कमिसनखोर व्यापारी र घुसखोर नेता वा कर्मसंघाले मात्र चुनाव लड्न सक्छन् । समानुपातिक निर्वाचन यस्तै व्यक्तिका लागि सांसद बन्ने सुरक्षित आवरण बनेको छ । नेताका पत्नीदेखि प्रभिकसम्म समानुपातिक सांसद बन्ने तर पार्टीमा निष्ठापूर्वक जीवन बिताएको सदस्यले अवसर नपाउने कारण बनेको छ । समानुपातिकको आसय समावेशी चरित्रको संसद् अवधारणाका लागि थियो । यसको चरम दुरुपयोग भएको छ । यसलाई ठीकै प्रतिनिधि सभा प्रत्यक्ष मतका लागि चुनिने दुई सयसम्मको बनाउनु उपयुक्त हुनेछ । राष्ट्रिय सभालाई आमनिर्वाचनकै बेला प्राप्त समानुपातिक मतका आधारमा एक सय जनासम्म रहने व्यवस्था गर्नु उचित हुन्छ । राष्ट्रिय सभाका लागि छुट्टै चुनाव गरेर खर्च बढाउनु जरुरी छैन । प्रदेश सभाको आकार यही आधारमा पनि १५० घट्टेनु छ ।

अहिले प्रदेशलाई अरू ढङ्गमा चलाउनु प्रतिगमनमा जान लागेको सन्देश हुने छ । तसर्थ प्रदेशलाई अधिकारमय बनाएर उसको औचित्य पुष्टि गर्ने आधार तयार गर्नुपर्छ । केन्द्रीकृत सोच र मान्यताबाट माथि उठेर 'सबै नेपालीको संविधान, सहज र स्वाभाविक राजनीतिक प्रतिस्पर्धाको निर्वाचन'को मान्यताका लागि संविधान संशोधन जरुरी छ । सरकारको नयाँ गठबन्धनको औचित्य पुष्टिका लागि पनि कम्तीमा यति गर्न आवश्यक हुन्छ । गोप

सिमलतालमा आँशुको व्यापार

सामाजिक सञ्जाल

सपथग्रहण गरिरहेका प्रेम र मन्त्रीहरूले त्रिशूलीमा दुई बससँगै हराएका नागरिकको स्मृति गर्नुपर्छ, हाम्रो दायित्वबोध राम्रोसँग हुन सक्नेछ । चुनौति चिदै नागरिक पत्किमा आशा भन्नुहुँ । सहकार्य भन्नु 'पुराना प्रश्न'को तिलाञ्जली होइन । दृढ हंगले उठाउने छौं । आज सपथको दिन केवल शुभकामना !

- विश्वप्रकाश शर्मा

सत्ता परिवर्तनसँगै काला विरालाहरू संघीय राजधानीका भवन र महल वरिपरि मंडारिन थाल्छन् । त्यहीबाट शुरू हुन्छ सत्ताको दुरुपयोग । सरकार प्रमुखहरू आकाशमा काला बादल मंडारिदा पनि कालो चशमा लगाउँछन् । चम्बाहरू खुशियालीमा रमाउँछन् । जनता विना अर्थ रमाउँछन् । यही हो नेपाल, नेपालीको घर !

- किशोर नेपाल

चितवनमा पर्ने नारायणगढ-मुग्लिन सडक खण्डको भरतपुर महानगरपालिका-२९, सिमलतालमा शुकवार विहानपख गएको पहिरोमा परेर दुई वटा यात्रुवाहक बसमा सवार ५० जनाभन्दा धेरै व्यक्ति त्रिशूली नदीमा वेपत्ता छन् । वेपत्ता भएकाहरूको खोजी कार्य चलिरहेको छ । बस अर्कै फेला परेको छैन तर घटनास्थलभन्दा धेरै टाढा केही शव भेटिएका छन् ।

दुर्घटना चाहेर हुने विषय होइन । अकस्मात् आइपर्ने विपद् हो । सिमलतालमा भएको यो सानो विपद् होइन । स्थानीय पत्रकारहरूले दैनिक रिपोर्टिङ गरिरहेका छन् । देशमा मात्र होइन विदेशका अखबरहरूले पनि यो विषयलाई महत्वपूर्ण ठाउँ दिइरहेका छन् । दुईवटा बस र त्यसमा सवार ५० जनाभन्दा धेरै मानिस एकै ठाउँमा विपद्मा पर्नु

कम दुःखको विषय होइन ।

घटनापछि स्थानीय प्रशासनले सम्भव भएसम्मको शक्ति प्रयोग गरेर उद्धारको काम गरिरहेको छ । सुरक्षाकर्मीहरू त्यो वेगमय नदीमा डुबुल्की माई बस र यात्रु खोज्ने प्रयासमा छन् । हेर्ने पुगेको ताँती छ । घटनापछि दुःख मान्नेहरूको सागर छ । कामना गर्नेहरू उत्तिकै छन् । यही घटनालाई लिएर कसैलाई भने कमाइखाने माध्यम बनेको छ । समाचारका लागि सूचनाभन्दा पनि सामाजिक सञ्जालमा भिडियो राखेर लाइक, शेयर र भ्यूअस बढाएर पैसा कमाउने धुनमा लागेकाहरूका लागि यति बेला सिमलताल उपयुक्त 'जकान' बनेको छ । क्यामेरा बोक्नेका ताँती छ, प्रस्तुति अनेक भाँतीका छन् । खास पत्रकारहरू

ओभेलमा परेका छन्, यिनै पीडा बेच्ने व्यापारीहरूको दबदबा छ ।

विहानै उद्धार टोली पुग्नुअघि नै क्यामेरा बोकेर पुगे र एकोहोरो फलाकनेको संख्या बढ्दै गएको छ । उद्धारकर्ताहरूभन्दा क्यामेरा बोकेर फलाकनेहरू धेरै देखिने अवस्था छ । घटनामा परेकाहरूको आफन्तको रुबावारी छ । तर, त्यही आँशुलाई बेच्न तिनी क्यामेरा बोक्नेहरू तर्छाडमछाड गर्दैछन् । मानवीय संवेदनामा विवेकशून्य हुनुहुन्छ । सके सहयोग गर्ने हो नसक्दा सान्त्वना दिने हो । तर, त्यहाँ तिनी संवेदनलाई विक्री गरिएको छ ।

सामाजिक अभियन्ताका नाममा अरूको पीडालाई बेच्ने छुट कसैलाई हुन्छ । यस्ता शैलीमा पुग्नु र प्रोत्साहन दिनु भनेको अराजकता र भड्वावाइ

प्रथम दिनु हो । यो-त्यो, यो-उसो, यहाँ-त्यहाँ, यसरी-उसरी भन्दै भिडियो खिच्दै असाहूदां प्रस्तुति गरेर समाजलाई भ्रम छर्नेहरूको विग्राविगी यस्ता घटनाहरूमा बढ्दै जान थालेका छन् । आफूलाई फाइदा हुने अनुकूलता हेरेर समाज र पीडितलाई त्यही अनुसार भड्याउने खेलमा यस्ता तत्व हावी हुँदै गएका छन् ।

शुरूमा दुर्घटना भएको विषयलाई हल्लिखल्ली गरेका त्यो वर्गले त्यसपछि घटनामा परेकाहरूको आफन्तका आँशुलाई बेच्यो । त्यतिले नपुगेर उनीहरूलाई उचालेर सडक बन्द गराउने हकतसम्ममा तमिस्यो । आफू उचाल्ने कर्ममा लागेको त्यस्ता व्यापारीहरूका विषयमा कोही कसैले बोल्ने, सोच्ने हिम्मत गरेको देखिन्छ । घटनास्थलमा हेर्दा लाइक, राज्य नै ती क्यामेरा बोक्नेका हल्लाखोरहरू हुन्, अरू सब बेकामे छन् ।

गजबलाव्यो कुरा त के छ भने तिनी आँशुका व्यापारीहरूका क्यामेरा अगाडि परेर बोल्दा स्थानीय प्रशासन र प्रहरी आफूलाई ठूलो मान्छे भएको ठानेको देखिन्छ । उनीहरूका क्यामेरा अगाडि बोल्दा आफू पनि भाइरल भएको अनुभूति गरेको देखिन्छ । तिनलाई तिमी यहाँ आएर अरूको पीडामा खेलेर आँसुको व्यापार नगर भन्ने हिम्मत कसैले गरेको देखिन्छ । प्रशासन र प्रहरीले ती सबै क्यामेरा बोकेर हल्लिखल्ली गर्नेहरूलाई पत्रकारकै रूपमा बुझ्नेको पाइन्छ । थाहा हुनुपर्छ, क्यामेरा बोक्ने सबै पत्रकार हुँदैनन्, फलाकने सबै सञ्चारकर्मी हुन्छन् ।

त्यसैले यस्ता घटनामा कुन उद्देश्यले आएको छ, कसले कसरी प्रस्तुति गरिरहेको छ भन्ने विषयमा सरोकार राख्ने निकाय र घटनासँग जोडिएका पत्रहरू असाध्यै चनाखो बन्नुपर्ने समय आएको छ । आफू अनुकूल घटनालाई तोडमोड गराउने, उछालपछार गराउने र भिडियो बेचेर कमाउने नियत राख्नेकाविरुद्ध हाम्रा आँसुको बेचेर कमाउने छुट तिमीलाई छैन भन्ने आँट हुनुपर्छ ।

कसैको मानवीय संवेदनालाई विक्री गर्नेहरू सामाजिक अभियन्ता हुने सव्दैनन् । ती समाजका अराजक र भड्वावा हुन् । यिनले आफूलाई फाइदा हुने देखे भने समाज र पीडितलाई आफ्नो अनुकूलमा भड्काउन तयार हुन्छन् र त्यही भिडियो व्यापार गर्न थाल्छन् । त्यसैले त्यस्ता व्यक्ति चिनाँ, उसको प्रयोग बुरो गर्ने र यसो नगर भन्ने सम्झौतौं । पीडामा परेकाहरूलाई सहयोग गर्ने हो, तथ्यसहितको सूचना दिने हो, तर अरूको आँशुलाई व्यापार गर्ने होइन र गर्न दिनुहुन्छ । उज्यालो

मोरङमा १५०० केजी गाँजा नष्ट

विराटनगर, असार ३१। मोरङमा एक हजार पाँच सय केजी गाँजा नष्ट गरेको छ। इलाका प्रहरी कार्यालय रंगेलीले एक हजार पाँच सय केजी गाँजा नष्ट गरेको हो। रंगेली-७ स्थित तिरुपति आर्यघाट नजिकैमा रहेको डस्विसिन साइडमा ठूलो मात्रामा गाँजा नष्ट गरिएको इलाका प्रहरी कार्यालय रंगेलीका प्रहरी निरीक्षक सन्तोषकुमार खड्काले जानकारी दिए।

मोरङ प्रहरी गत असार १४ गते धनपालथान गाँउपालिका-७ स्थित कमलपुर टोल वस्ने वर्ष ३० का राजकुमार सिंहले आफ्नो घरमा लुकाई राखेको अवस्थामा प्रहरीले खोजतलास गर्दा उनको करेसावारीमा एक हजार पाँच सय ४८ केजी गाँजा (४९ चोरा) गाजा बरामद गरेको थियो। प्रहरीले उक्त गाँजा मोरङ जिल्ला अदालतका नामु तेजन्द्रप्रसाद शाह, वडाध्यक्ष रामचन्द्र मण्डल,

नगरपालिका पशुपतिलाल दास, स्थानीय, वृद्धिजीवी लगायतको रोहवरहमा गाँजा नष्ट गरेको प्रहरी निरीक्षक खड्काले बताए।

पछिल्लो केही समयदेखि कोशी प्रदेशमा विरामी बोकेर गुड्ने एम्बुलेन्स तथा सक्की बोक्ने गाडीहरूले धमाधम गाँजाको ओसारपसार गरिरहेका छन्। कोशीका विभिन्न जिल्लाहरूमा प्रहरीले गाँजा फडांनीलाई तीव्र दिइरहेको बेला एम्बुलेन्सले गाँजा तस्करी गरेपछि प्रहरीलाई थप चुनौति बढेको छ।

यसैबीच मोरङको विराटनगर महानगरपालिका-४ इकाहीवाट एक सय दुई किलो गाँजासहित तीन जनालाई प्रहरीले पक्राउ परेका छन्।

वा ६ च ४६८९ नम्बरको कारमा लागूशोध गाँजा ल्याउँदै गरेको भन्ने विशेष सूचनाको आधारमा जिल्ला प्रहरी कार्यालय मोरङबाट खटिएको प्रहरी टोलीले कारको डिकीमा लोड गरी ल्याउँदै गरेको अवस्थामा उक्त परिमाणको गाँजा फेला पारेको थियो।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय मोरङबाट कार चालक मोरङ केरावारी-५ का ३६ वर्षीय सुरेश लिम्बू, कारमा सवार धनकुटा सागुरिगाडी-२ का ३४ वर्षीय सुवास नोयोहाङ र सुनसरी धरान-१३ कि ४२ वर्षीया लक्ष्मी राई विकलाई नियन्त्रणमा लिएको हो। पक्राउ परेका उनीहरूको सम्बन्धमा थप अनुसन्धान भइरहेको कोशी प्रदेश प्रहरी कार्यालय विराटनगरले जनाएको छ।

आज साउने सक्रान्ति अर्थात् लुतो फाल्ने दिन

आज साउने सक्रान्ति अर्थात् लुतो फाल्ने दिन। आजबाट असार सकिएर साउन महिना शुरू भएको छ। साउन महिनामा सूर्य कर्कट राशीमा रहने भएकाले धेरै गर्मी हुने र निरन्तर भरी पर्ने तथा कृषकहरू कृषि कार्य गर्दा पानीमा भिजे, माटोमा खेल्ने अनि हिलाम्मे हुने हुन्छ। जसका कारण मानिसलाई यो महिनामा विभिन्न किसिमका छालासँग सम्बन्धित रोगहरू विशेष गरी लुतो, दाद, घमौरा आउने बढी सम्भावना हुन्छ। साउने सक्रान्तिलाई यो परिपेक्षमा लुतो फाल्ने सक्रान्तिका रूपमा मनाउने चलन छ। लुतो फाल्ने आ-आफ्नै जनविश्वास रहेको छ। यस दिन नदी किनारमा गई शरीरमा लेसिलो हलैलो माटो दलेर नुहाउँदा फोहोरजन्य कारणबाट आउने लुतो फालिन्छ भन्ने जनविश्वास छ भने कसैले भान्सालाई दूले पारेर चौबाटोमा फाली दिएर नुहाएमा समेत लुतोबाट छुटकारा पाइने जनविश्वास रहिआएको छ। कतै भने आज बेजुका साफ परेपछि पैयाको हाँगा, कुरिल्लो आदि राखेर आगोको राकोलाई फाल्ने चलन पनि छ। साउन महिनाभरि अत्यन्त वर्षा हुने भएकोले यसलाई 'पावस ऋतु' पनि भनिन्छ। कृषिप्रधान देशमा 'मानो खाई मुषी उब्जाउने' प्रचलित कथन अनुसार असार महिनाभर गरिएको खेतीपातीका कारण थाकेका किसान हिलोमैलो पखाली घरपरिवार र आफन्तका साथ रमाइलो गरी यस दिन भोज खाने गर्छन्। असारभर गरिने खेतीपातीका क्रममा हिलोका कारण फेलिन सकेको छालोको रोगबाट मुक्ति पाउन साउने सक्रान्तिका दिन साँफ लुतो, दाद आदि चर्मादि रोगबाट मुक्ति पाउन लुतो फाल्ने प्रचलन छ। महिलाहरू साउने सक्रान्तिका दिनदेखि एक महिना सौभाग्यको प्रतिक हरियो चुरा र मेहन्दी लगाउनुका साथै शिवलाई प्रसन्न पार्न सोमबारे व्रत बस्छन्। देवी पार्वतीले साउन महिनाभरि निराहार रही कठोर व्रत बसेकीले

सोमबारको व्रतको महत्त्व छ। **के हो लुतो फाल्ने भनेको ?** परम्परागत रूपमा एक हिसाबले यो साउने सक्रान्तिको दिनबाट वर्षायामको अन्त भई हिउँदको प्रारम्भ हुन्छ भन्ने मान्यता रहिआएको छ। विशेषगरी हिन्दू सम्प्रदायमा साउने सक्रान्तिको दिन नासपाती, कागती, निबुवा, अम्बा, अनार, फलफूल आदि चढाई काण्डरक राक्षसको पूजा गरेमा दाद, लुतो, खटिरा जस्ता विभिन्न रोगहरूबाट मुक्त भइन्छ भन्ने विश्वास छ। साथै, कुकुरडाइनो, कागभलायो, कुरिलो, सिस्नो, पानीसरो, देवीसरो, पुरेनी र गलेनी जस्ता औषधिकार रूपमा प्रयोग हुने वनस्पतिको आगो बालेर ताप्ने तथा आ-आफ्ना घर आँगनबाट चारे दिशामा अगुलोहारा लुतो फाल्ने गरिन्छ। यही साउन महिनालाई हिन्दू महिलाहरूले विशेष पर्वको रूपमा मनाउने गर्दछन्। महिलाहरूले आफ्ना पतिको सुस्वास्थ्य र दीर्घायुको लागि शिवजीको व्रत बस्ने र हातमा मेहन्दी लगाई साउनभरि हरियो चुरा लगाए पतिको सुरक्षा हुने विश्वास पनि गरिन्छ।

पौराणिक विश्वास
वर्तमान समयमा प्रचलनमा रहेको मेघादि निरयण १२ राशिचक्र मध्ये चौथो साउने सक्रान्तिको दिन असार वर्षात्, हिलोबाट लग्न सक्ने रोगबाट जोगिन लुतो फाल्ने प्रचलन छ। यस अन्तर्गत कागती, निबुवा, अम्बा, अनार, नासपाती आदि फलफूलहरू चढाएर कण्डारक नामको राक्षसको पूजा गर्नाले दाद, लुतो खटिरा जस्ता चर्मरोगको प्रकोपबाट बच्न सकिन्छ भन्ने विश्वास छ। साँफमा कुकुर डाइँनो, काग भलायो, कुरिलो, पानीसरो, पुरेनी, गलेनी आदि औषधीजन्य वनस्पतिहरू जलाएर घर-घरका आँगनबाट चारे दिशामा फ्याकिन्छ, यसैलाई नै लुतो फ्याकिएको भन्ने चलन छ। लुतो फ्याकना नाड्लो उटाउने, शंख फुक्ने, घण्ट बजाउने, डिकी कुट्ने तथा केहीबेरसम्म घरको ढोका बन्द गर्ने प्रचलन समेत रहिआएको छ।

प्रशासनिक भवन बन्दै

भोजपुर, असार ३१। भोजपुरको हनुवागाडी गाउँपालिकामा प्रशासनिक भवन निर्माणको कामले तीव्रता पाएको छ। भवन नहुँदा नागरिकलाई सेवा प्रवाहमा देखिएको समस्यालाई ध्यानमा राख्दै यहाँ कार्यरत रू. सात करोड ५२ लाख लागतमा प्रशासनिक भवन निर्माणको काम थालिएको हो। भवन निर्माण शुरू भएको सात महिना करिब ३६ प्रतिशत काम सम्पन्न भएको गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत महेश निरौलाले जानकारी दिए। प्रशासनिक भवन गाउँपालिकाको ४० प्रतिशत र सङ्घ सरकारको ६० प्रतिशत लगानीमा निर्माण भइरहेको उनको भनाइ छ। निर्माण शुरू भएको सात महिनाको अवधिमा हालसम्म दुई तला ढलानको काम सम्पन्न भइसकेको प्रशासकीय अधिकृत निरौलाले जानकारी दिए। लिफ्टसहित चार तलाको बन्ने भवन २४ महिनाभित्र सम्पन्न गर्ने सम्झौता रहेको छ। गाउँपालिकाको आफ्नो भवन नहुँदा विगतको प्राथमिक स्वास्थ्य चौकीको पुरानो

कच्ची भवनबाट सेवा प्रवाह भइरहेको छ। जनतालाई सेवा दिने व्यवस्थित भवन राखेर सङ्घ सरकारसँगको लागत साभ्केदारीमा प्रशासनिक भवन निर्माण थालिएको गाउँपालिका अध्यक्ष प्रेमकुमार राईले बताए। भवन निर्माणपश्चात् सेवा प्रवाहमा सहजता हुने अध्यक्ष राईको भनाइ छ। भवन निर्माणको कामलाई गुणस्तरीय ढङ्गले सम्पन्न गर्न गराउन भूमिका खेल्नरहेको उनको भनाइ छ। भवन निर्माणको काम तोकिएको अवधिभन्दा अघि नै सम्पन्न गर्ने लक्ष्यका साथ काम गरिरहेको निर्माण कम्पनीका इन्जिनियर सुनिल जानलाले बताए। हालसम्म भवन निर्माणको काम ३६ प्रतिशतको हारहारीमा सम्पन्न भएको कम्पनीको दावी छ। भवन निर्माणको लागि हालसम्म गाउँपालिकाको तर्फबाट रु. दुई करोड ५० लाख र सङ्घ सरकारको रु. १२ लाख गरी कूल रु. दुई करोड ६२ लाख भुक्तानी गरिएको गाउँपालिकाले जनाएको छ।

कमलमा सार्वजनिक सुनुवाई

कमल, असार ३१। कमल गाउँपालिकाले सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ। कमल गाउँपालिकाको आयोजना तथा हिमशिखर टेलिभिजनको प्राविधिक सहयोगमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो। कार्यक्रममा चालू आर्थिक वर्षमा पालिकाबाट सम्पन्न भएका विभिन्न योजनाको अवस्थाका, सूचना प्रवाहका बारेका गाउँवासीका तर्फबाट जिज्ञासाका साथै सुझाव राखिएको थियो। नागरिकबाट प्राप्त जिज्ञासालाई गाउँपालिकाका अध्यक्ष हुकुमासिंह राई, उपाध्यक्ष प्रमिला न्यौपाने तिवारी, प्रमुख

प्रशासकीय अधिकृत राजकुमार शाक्यले प्रष्ट पारेका थिए। वडा स्तरमा उठेका जिज्ञासाको, सम्बन्धित २ नम्बर वडा अध्यक्ष अशोक सुब्बा, ७ वडा नम्बर अध्यक्ष पृथ्वीपति राईले प्रष्ट पारेका थिए। त्यस्तै विषयगत शाखामाथि उठेका जिज्ञासालाई सम्बन्धी शाखाका प्रमुख अन्तर्गत कृषि विकास शाखा प्रमुख महेन्द्र बोहोरा, पशुसेवा शाखा प्रमुख दिपेन्द्र लामिछाने, बालवालाका शाखा प्रमुख रीता कार्की लगायतले सेवाग्राहीले राखेका जिज्ञासालाई प्रष्ट पारेका थिए। कार्यक्रमको सहजीकरण सञ्चारकर्मी उमानाथ भण्डारीले गरेका थिए।

नगरपालिकाद्वारा सिलाई मेसिन वितरण

बिर्तामोड, असार ३१। बिर्तामोड नगरपालिकाले गरिबी निवारणका लागि लघुउद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत सिलाई मेसिन वितरण गरेको छ। नगरपालिकाको कार्यालयमा संक्षिप्त कार्यक्रमको आयोजना गर्दै आठ जना उद्यमशील महिलालाई सिलाई मेसिन र दुईवटा समूहलाई इलेक्ट्रोनिक मेसिन वितरण गरिएको हो। इलेक्ट्रोनिक मेसिन प्राप्त गर्ने बिर्तामोड-२ को लालीगुरांस लघुउद्यमी समूह र सृजनशील लघुउद्यमी समूह रहेको उद्यम विकास शाखा प्रमुख चनिमाया तामाङले जानकारी दिइन्।

तामाङका अनुसार सिलाई मेसिन प्राप्त गर्ने वडा नम्बर ७ का पाँच जना, ४ का एक जना, १ का एक जना र ३ का एक जना महिला रहेका छन्। कार्यक्रममा नगर प्रमुख पवित्रा महतारा प्रसाईंले स्वरोजगार वनका लागि नगरले प्रदान गरेको मेसिन सदुपयोग गर्न आग्रह गरिन्। उनले यसअघि बाँधिएका विभिन्न प्रकारका प्राविधिको उपयोग भइरहेको छ, कि छैन भन्ने कुराको अनुगमन गर्ने पनि बताइन्। नगर प्रमुख प्रसाईंले उद्योग स्थापना गर्न नसकेले पनि सिलाई रोजगारसँग, रोजगारीलाई उत्पादनसँग र उत्पादनलाई

ताप्लेजुड-पाथीभरा सफल यात्रा
बिर्तामोडबाट फिदिम, ताप्लेजुड हुँदै पाथीभरा मन्दिरसम्म साथै थेंचन्क, मेमेडसम्मको सफल यात्राका लागि हामीलाई सम्भन्नुहोस्।
ताप्लेजुड पाथीभरा काउन्टर
मो. ९८०३२५०४७२
९८०३३६४०९३

सेफ्टी ट्यांकी चाहिएमा
अब भ्रामाणा सेफ्टी ट्यांकी सफा गर्नु परेमा **राष्ट्र सेफ्टी ट्यांकी**लाई सम्पर्क गर्नुहोस्। सस्तो, भरपर्दो, छिटो र छरितो सेवा उपलब्ध छ।
सम्पर्क: दमक, सुर्जा, बिर्तामोड, कैलाली, मकुर देवराज गिरी ९७०६९९४०६ ९८४२०७७५८६
विशाल हरिजन ९८१४९७७११ ९८४२७३३६१२

सेफ्टी ट्यांकी सफा गर्नु परेमा हामीलाई सम्पर्क गर्नुहोला।
भापा सेफ्टी ट्यांकी तथा ढल सफाई
विर्तामोड सम्पर्क: राजकुमार श्रेष्ठ ९८२२६४६००४, ९८०६०१०४१०, ९८४२६३३६१२, ०२३-५४६००४, ९८४२७००२९५, ९८२७३३१३०
दमक सम्पर्क: देवी सिटोला ९८२७९९१६५५, ९८४२७००२९५, ९८२७३३१३०
भापामै सबैभन्दा ठूलो प्याक्म सिस्टमको ट्यांकीबाट सफाई गरिन्छ।

बराल ट्याक्सी सर्विस
दमक-बिर्तामोड-जितपुर-मंगलबारे दैनिक सेवा
रिजर्वको लागि पनि हामीलाई सम्भन्नुहोस्
छुट्टे समय सम्पर्क (चालक) जीवन कार्की ९८१६९४०१७३ मे १ ज ९६७०
दमकबाट: बिहान ६ बजे सन्तोष ९८०६०१८१७४
बिर्तामोडबाट: बिहान ७ बजे ९८४२०७७५४
मंगलबारेबाट: दिउसो १२ बजे ९८४०३८७६७५

हाडजोर्नी तथा नसाका समस्याहरूको सफल उपचार
पूर्वाञ्चलकै पहिलो तथा एकमात्र फरक चिकित्साको उपचार स्पाक पूर्वाञ्चल अस्पताल बिर्तामोड भापाणा हाडजोर्नी तथा नसाका विरामीहरूको सफल उपचार।
जाँच तथा उपचार हुने समस्याहरू - गर्धन, डाड, कमर दुख्ने, डिस्क प्रोल्याप्स, नसा च्यापिएको, हड्डी खिडिएको - बाथ रोग, युरिक एसिड बढेको, आर्थराइटिस, जोर्नी दुख्ने, जोर्नी जाम भएको - शरीर भ्रमभ्रमाउने, पोल्ने, लाटो हुने, कान्ने, - प्याराडिसीस तथा हिड्न गाह्रो हुने शरीरको एक वा दुवै भाग नचल्ने, मुख बाड्गिएको विरामीलाई भर्ना गरी विशेष उपचार गरिन्छ।
- प्याराडिसीस भएका तथा हिड्न नसक्ने विरामीका लागि अस्पतालमा भर्ना गरी विशेष उपचार गरिन्छ।
स्पाक पूर्वाञ्चल अस्पताल, कनकाई रोड
नेपाल टेलिकम पूर्व बिर्तामोड, भापा (फोन) ०२३-५३०१२३, ९८०३१५४६९९

नेपालीहरूको लागि भरपर्दो सेवा निशान्त मोटरसाइकल पाटर्स एण्ड सर्विसिङ्ग सेन्टर
Royal Enfield को आधिकारिक बिक्रेता (डिलर) भएकाले Royal Enfield को पाटर्सहरू विशेष छुटमा बिक्री गरिँदछ।
यहाँ जुनसुकै कम्पनीको मोटोसाइकल, स्कुटरका सम्पूर्णा पाटर्स पाउनुका साथै सर्विसिङ्ग पनि गरिन्छ।
पानीटंकीको पहिलो गल्ली दायाँ साइड सम्पर्क: निशान्त- ८३७२०७८४५४/८३४८४७३७७१ (इपिडया), ९८४०१६४४५३ (नेपाल)
नोट: यहाँबाट नि:शुल्क ज्योतिष सेवा उपलब्ध गराइन्छ।
Youtube Channel : Nishat M jotic kendra

ज्यो. पं. खेमप्रसाद पीडेल
फोन सम्पर्क ९८२१५४६९९९

गेष (वृ. घे. वो. ला. लि. लु. ले. लो. आ) - आज तपाईंलाई स्वास्थ्यले साथ दिने छैन, शरीरमा आलस्यता पैदा हुनेछ, अनावश्यक चिन्तनले शरीर गलेर जानेछ, मन खिन्न रहला।
बृष (इ. उ. ए. ओ. बा. बि. बु. बे. वो.) - पत्नी, पत्नीबीच थोरै वादविवाद बढ्न सक्छ, समयमै विचार पुऱ्याउनुहोला, सन्तान पक्षबाट सुख मिल्नेछ, सतर्क रहनुहोला।
मिथुन (का. कि. कु. घ. ङ. छ. के. को. हा) - तपाईंको लागि आजको दिन मिश्रित फलदायी रहेको छ, परिवारजनमा बेमेलको स्थिति रहला, सजग रहनुहोला।

कर्कट (हि. हु. हे. हो. डा. डि. डु. डो. डो.) - व्यापार-व्यवसायमा लाभदायक योग रहेको छ, धन लाभ होला, मिष्ठान भोजन प्राप्त हुनाले मन प्रशन्न रहने छ।
सिंह (मा. मि. मु. मे. मो. टा. टि. टु. टे.) - मनमा खटपटी पैदा हुने समय रहेको छ, कार्यसिद्धीमा बाधा अड्चन आउने छ, घाटाको सामना गर्नुपर्ला, स्वास्थ्यमा विचार पुऱ्याउनुहोला।
कन्या (टो. प. पि. पु. ष. ण. ठ. पे. पो.) - आजको दिन मिश्रित फलदायी छ, टाउको तथा आँखा सम्बन्धी समस्याले सताउन सक्छ, तपाईंको सन्तान पक्षबाट सहयोग प्राप्त हुनेछ।

तुला (र. रि. रू. रे. रो. ता. ति. तु. टो.) - कार्यसिद्धी हुने दिन छ, मान-सम्मान हुनेछ, स्वास्थ्यले, भाग्यले साथ दिनेछ, थोरै पारिवारिक भ्रमेला व्यहोर्नुपर्ने हुनसक्छ।
वृश्चिक (तो. ना. नि. नु. ने. नो. या. यि. यु.) - आजको दिन सामान्य रहने छ, धार्मिक अभिरुची बढेर जानेछ, पैतृक सम्पत्तिमा वादविवादको योग रहेको छ, सतर्क रहनुहोला।
धनु (ये. यो. अ. म. नि. नु. घ. फा. ट. मे.) - धार्मिक कार्यमा सहभागी हुने दिन रहेको छ, बोल्दा विचार पुऱ्याउनुहोला, घुँडा तथा डाडमा समस्या हुन सक्छ।

मकर (मो. जो. जि. खि. खु. खे. खो. गा. गि.) - अनावश्यक खर्च गर्नुपर्दा मन अशान्त रहन्छ, अवसरका निमित्त निककै दौडधुप गर्नुपर्छ, पेट सम्बन्धि समस्याले सताउन सक्छ खानपानमा ध्यान पुऱ्याउनुहोला।
कुम्भ (गु. गे. गो. सा. सि. सु. से. सो. दा.) - आजको दिन शुभ फलदायी रहेको छ, मान-प्रतिष्ठा बढेर जानेछ, लेनदेनमा विचार पुऱ्याउनुहोला, धार्मिक गतिविधि बढेर जानेछ।
मीन (दि. दु. थ. म. ज. दे. दो. व. वि.) - विपरीत लिङ्गी साथीबाट साथ र सहयोग प्राप्त हुनेछ, पराक्रममा वृद्धि हुनेछ, तपाईंको समय उत्तमसिद्धी रहेको छ।